

Bibliai Szabadegyetem

Mózes ötödik könyve

Előadó: Bicskei Róbert *lelkész-teológus*

Mózes ötödik könyve az ószövetségi kánon egyik legfontosabb része. A mózesi kinyilatkoztatás záróköve és a prófétai könyvek első csoportjának alapja.

A könyv címe: A rabbik „Misné”-nek nevezték el ezt a könyvet, ami Törvényismérlést jelent. Görög fordításban: Deuteronomion, latinul: Deuteronomium = A második törvény.

Helyszín: Moáb síksága – Jerikóval szemben, a Jordán keleti oldalán.

Időpont: a pusztai vándorlás (40. év 11. hónap) utolsó évének 11. hó első napján kezdődik – a Mózes feletti gyász 30 napjával végződik (40. év 12. hó) – kb. 2 hónap

Szerzőség: Mózes; utolsó részt Józsué csatolhatta hozzá. Az Újszövetség 90x idéz ebből a könyvből – Mózesnek tulajdonítja. Nincs ok megkérdőjelezni.

A könyv jelentősége:

„Halljad” felszólítás – 20x

„emlékezz” felszólítás – 15x

Minden hetedik évben fel kellett olvasni a nép előtt (**31:10-11**)

Megtalálása a legnagyobb ószövetségi vallási reformációt indította el (**2Kir 22-23. fejezet**)

Jézus és Pál apostol több helyen idézi

Tartalma három fő részre tagozódik:

Fókusz	Első beszéd	Második beszéd				Harmadik beszéd		
Igehelyek	1,1	4,44	12,1	16,18	21,1	27,1	29,1	31,1
Felosztása	Isten Izraelért cselekedett	A Tíz-parancsolat magyarázata	A szertartási törvény	A polgári törvény	A szociális törvény	A szövetség ratifikálása	A palesztinai szövetség	A közbenjáró halála
Tárgya	Mit tett Isten? történelem	Mit vár el Isten Izraeltől? jogi				Mit fog Isten cselekedni? prófétai		
Helye	A Moáb síkság							
Ideje	k.b. 2. hónap							

Befejező rész: leírja Mózes halálát, Józsué átveszi a vezetést

Az egész könyv kulcsszava a SZÖVETSÉG.

Az első beszédben Mózes a negyven éves pusztai vándorlás eseményeire emlékezik vissza. Nem az eseményekre, hanem a történetek tanulságaira kerül a hangsúly. Ez a módszer a többi, általunk történeti könyveknek tartott iratokban is megtalálható. Isten és a nép konfliktusairól beszél Mózes, ezért a zsidóság ezeket a történeti könyveket prófétaiaknak tartja. A 4. fejezet a szövetség summáját adja.

A második beszéd azt vizsgálja, hogy Isten mit vár el Izraeltől, amikor majd letelepedik az Ígéret földjén. Egy bevezető szakasz után (**4:44-49**) a Tízparancsolat kifejtése következik, ami Isten szövetségének okmánya. Összefoglalja a szeretet nagy parancsolatába ennek az Istennel kötött szövetségnek a lényegét (**6:1-25**). Ez a szakasz buzdítja a népet az életének megtisztítására. Isten áldásának feltétele a szövetségi hűség megőrzése. A 12-26. fejezetig található törvényeket tartalmazó szakaszt „deuteronomiumi törvénynek” nevezi a szakirodalom. A szertartásokra, a polgári élet gyakorlására és a szociális kapcsolatokra vonatkozó törvények gyűjteménye ez.

Mózes harmadik beszéde arról szól, hogy mit tesz Isten Izraellel. Megerősíti az Úr a pusztában kötött szövetséget népével, figyelmeztet a közös tapasztalatokra. A szövetség alapja Istenhűsége, ami hűséget kíván.

A könyv epilógusa Mózes búcsúja a néptől. Józsuét megbízza a nép vezetésével (**31:1-13**). Elrendeli a törvény hétévenkénti felolvasását (**31:9-13**), és egy énekben búcsúzik el népétől (**32:1-47**). Majd felmegy a Nebó hegyére, és onnan meglátja a vágyva vágyott Ígéret földjét. Áldást mond a népre (**33:1-29**), és meghal. A könyv utolsó versei Mózeset méltatják, akihez fogható próféta soha nem támadt Izraelben (**34:10-12**).

A könyv tanítása

A könyv központjában Isten népe eszménye áll. A könyvnek az a célja, hogy arra tanítsa olvasóit, hallgatóit, hogy milyennek kell lennie Isten népének. Visszatérő motívuma a könyvnek „Jahve a te Istened”. Ezzel kívánja tudatosítani, hogy a népet Isten választotta ki magának (V.ö. **32:8-9**). Minden népnek megvan a helye, de ez a nép „szent”. Isten a népet kegyelemből választotta ki, nem érdemei szerint (**7:7; 9:5**). A kegyelemből és szeretetből való kiválasztás teológiája az Újszövetség felé nyit utat. Isten cserébe csak önmegtagadó, áldozatos szeretetet kíván (**11:12**).

A könyv Isten népének életrendjéről beszél, aminek rövid összefoglalása a szeretet és az engedelmesség. A szeretet szó 22-szer fordul elő a könyvben. Az Újszövetség közel 100 alkalommal idézi. Mózes a pusztában felnövekedett új generációt tanítja, akiknek a Tízparancsolatot 38 esztendő pusztai vándorlás tapasztalatainak fényében magyarázza. Ugyanakkor a könyv előre tekint az új hazára. Isten bírákat és előljárókat (**16:18**), papokat (**17:9**), prófétákat (**18:15-22**), királyokat (**17:14-20**), Istentől elrendelt áldozó helyet (**12:1-11**) ad, és még a szent háború rendjét is meghatározza (**20. fejezet**). Ezek segítségével lesz a nép szent közösséggé.

A könyvben közölt törvények meghatározták a nép életének szociális berendezkedését is, melynek alaptörvénye a Tízparancsolat. A rend indítéka a kiválasztó Isten iránti viszontszeretet. (**6:5**).

A könyv szerkezete

Mózes 5. könyve az ókori szerződések szabványos formáját követi, hiszen úgy is tekinthető, mint Isten szerződése a választott népével. Ezeknek hat eleme szokott lenni.

1. Előszó – megnevezte a szerződés szerzőjét
2. Történelmi bevezető – elmondja, hogy a felek milyen viszonyban voltak egymással a szerződés előtti időszakban
3. Feltételek – a felek kölcsönös kötelelességeit határozták meg
4. Istenek nevei – akiket a szerződéskötés tanúinak tekintettek
5. Átkok és áldások ismertetése – amelyek a szövetséget megszegő felet terhelték, de ugyanakkor jólétet ígértek, ha hűséges marad a szerződéshez. Isten ezt a sémát követi, amikor a második generációval ratifikálja azt a szövetséget, ami a Sínai hegyen kötött az első nemzedékkel. Ezzel akarta Isten kifejezni, hogy az ő kapcsolata népével komoly és nem olyan, mint a bálvány isteneké.

Ezek az elemek a Deuteronomiumban megtalálhatók.

Kulcsige: 5Mózes 30:19-20